Fond za aktivno građanstvo

Co-operating Netherlands Foundations for Central and Eastern Europe Samenwerkende Fondsen Midden- en Oost-Europa

"Ovaj projekat je omogućila Kooperativa holandskih fondacija za Centralnu i Istočnu Evropu (CNF), kroz Program Malih grantova koji se sprovodi u partnerstvu sa Fondom za aktivno građanstvo - fAKT"

PRIPOVJEDAONICA

PRIPOVJEDAONICA

www.roditelji.me

Veliše Mugoše 11, Podgorica
contact@roditelji.me, tel/fax: +382 20 27 21 68

www.facebook.com/roditelji.me
www.twitter.com/roditeljime

Fond za aktivno građanstvo

Co-operating Netherlands Foundations for Central and Eastern Europe Samenwerkende Fondsen Midden- en Oost-Europa

Ana Vujnović Vanja Rakočević

Podgorica, 2013.

Ana Vujnović Vanja Rakočević

PRIPOVJEDAONICA

Izdavač:
NVO Roditelji

Korektura:
Sanja Marjanović

Grafičko oblikovanje:
Slađana Bajić-Bogdanović

Štampa:
DPC, Podgorica

Tiraž:
250

CIP - Каталогизација у публикацији
Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-646-00-4
COBISS.CG-ID 22125840

Uvod

Udruženje Roditelji pokrenulo je projekat *Pripovjedaonica* s ciljem da razvijamo predškolski program podrške kojim ćemo podsticati toleranciju, empatiju i njegovati različitosti kod djece predškolskog uzrasta. Kroz pažljivo odabrane priče, koje se interaktivno pripovijedaju, djeca će učiti o značaju saradnje, prevazilaženja konflikata, rješavanja problema, razumijevanja ljudske prirode i tuđih osjećanja. Posebno će se akcentovati kako nasilje može povrijediti druge, kako da komuniciraju među sobom i razvijaju osjećaj za poštovanje različitosti ličnosti i društva.

Roditelji/staratelji i vaspitači, u ovoj brošuri ćete saznati kako da na adekvatan, djeci blizak način, obogatite vrijeme provedeno sa djecom. Na ovaj način želimo i da razvijamo saradnju u kojoj roditelji od predškolskih ustanova dobijaju neposrednu pomoć za obogaćivanje sredine u kojoj će djeca razvijati suštinske socio-emocionalne vještine i moralne vrijednosti, ali i svoju kreativnost i nenasilnu komunikaciju.

Brošura će vam omogućiti da interaktivno učestvujete u *Pripovjedaonici* koja je započeta u JPU *Đina Vrbica* - vaspitna jedinica *Jelena Ćetković 2* i Narodnoj biblioteci *Radosav Ljumović* gdje se sa djecom, pored dječijeg animatora Žarka Stanišića, druže i srednjoškolci, članovi Volonterskog kluba Gimnazije *Slobodan Škerović* i studenti, članovi Volonterskog kluba Ekonomskog fakulteta Crne Gore i Volonterskog kluba Filozofskog fakulteta u Nikšiću.

Projekat podržava fondacija Fond za aktivno građanstvo fAKT uz podršku Kooperative holandskih fondacija za Centralnu i Istočnu Evropu (CNF).

Ana Vujnović
Vanja Rakočević

PRIPOVJEDAONICA

Pripovjedaonica na obilježavanju Međunarodnog dana prava djeteta

Značaj stimulacije na ranom uzrastu i uloga roditelja i vaspitača

U najburnijem periodu rasta i razvoja, ranom djetinjstvu, djeca uče i razvijaju se iz svakog svog iskustva, odnosa koji izgrade i izazova sa kojim se susretnu. Naime, u toku ovog perioda pokreću se i aktiviraju fizičke i psihičke osnove i dispozicije donijete nasljeđem – razvijaju se emocije i poimanje svijeta, postavljaju se osnove jezika i dolazi do najvećeg razvoja mozga. U tom smislu, djeci je neophodno **stimulativno okruženje** u kome od samog početka uspostavljaju jaku emotivnu vezu s odraslima, odrastaju u uslovima koji su bezbjedni i zdravi i kada im se pružaju raznovrsne mogućnosti za učenje – da istražuju i igraju se, razvijaju maštu i usavršavaju motorne, saznajne, jezičke i socijalne vještine, koje su suštinske za dalji razvoj. Jedan od najvažnijih zadataka nas odraslih je da im pomognemo da razviju životne vještine kroz koje će izgrađivati svoj odnos prema sebi i svijetu, davati svoj doprinos okruženju u kojem žive, razvijati dobre odnose sa ljudima oko sebe, biti kreativni u onome što rade i osjećati se ispunjeno.

Uloga roditelja/staratelja za razvoj djeteta je ključna, jer prva faza učenja počinje upravo u porodici i svakodnevna je. Najvažnije potrebe koje dijete ima u ranom djetinjstvu i koje su značajne za njegov razvoj su i da se osjeća bezbjedno, da zna da je za svoje roditelje posebno i šta da očekuje od svog okruženja; takođe, djetetu je potrebna disciplina i uravnotežen doživljaj slobode i ograničenja, ali i da bude izloženo različitim stimulacijama, odnosno da odrasta u okruženju ispunjenom knjigama, muzikom i odgovarajućim igračkama. Roditelji najbolje mogu zadovoljiti ove potrebe tako što će obezbijediti zdravo, bezbjedno, puno ljubavi i emotivno uravnoteženo kućno okruženje. Dakle, da bi roditelji postali aktivni akteri stvaranja ovakvog okruženja, preporuke su da u zajedničkim aktivnostima sa svojom djecom provode vrijeme u igri, čitanju, traženju informacija iz knjiga, mapa, enciklopedija, posjećuju pozorište, biblioteku, organizuju izlete u prirodi, razgovaraju o pročitanom i doživljenom, i svemu onome za šta se dijete interesuje.

Osim podrške porodice u procesu razvoja djeteta, neophodna je **podrška i predškolskih vaspitno-obrazovnih institucija**. Profesionalci zaposleni u njima – vaspitači i stručni saradnici, na sistematizovan i strukturiran način djeci pružaju podsticaje i usmjerenja, stvaraju povoljne uslove za razvoj interesa i skolonosti putem obezbjeđivanja različitih iskustava u posebno pripremljenim vaspitno-obrazovnim situacijama.

Slobodno vrijeme djece

Ključ uspjeha za stvaranje **optimalne sredine za razvoj djeteta**, poštujući njegove potrebe i prava, leži u balansu između *organizovanih* i *neorganizovanih* aktivnosti, balansu između života u porodici i van nje. Evo primjera na osnovu koga možete postići ovaj balans i pravilno planirati vrijeme vašeg djeteta (prema Stenli Grinspenu, dječijem psihijatru):

UVIJEK STAVITE PORODICU NA PRVO MJESTO

Od najranijeg doba djeca imaju potrebu da provode vrijeme u igri i drugim aktivnostima sa svojim roditeljima čime se razvija povjerenje, bliskost, ljubav, povezanost i podrška, koje su važne u osamostaljivanju i odrastanju djeteta. Ipak, suština kvalitetno provedenog vremena sa svojim djetetom nije *koliko* već *kako* provodimo vrijeme sa njim. Poželjno je da svakoga dana pokušamo odvojiti barem pola sata za svoje dijete i porazgovarati sa njim. Možda ćete u razgovoru uspjeti da uključite jedni druge u neke svoje aktivnosti: da obavite kupovinu, odigrate neku društvenu igru, napravite zajedno večeru, čitate bajke... Imajte barem jedan zajednički (porodični) obrok dnevno, jer porodični obrok nije samo običan obrok već predstavlja porodicu okupljenu oko stola, osjećaj pripadnosti, topline, ljubavi. Ne zaboravite, vi postavljate pravila koja vaša djeca sasvim nesvjesno upijaju, jer ono što nauče od vas njegovaće tokom svog života i kasnije sa svojom djecom.

OMOGUĆITE DJETETU PUNO SLOBODNE IGRE I INTERAKCIJE S PRIJATELJIMA

Putem igre, djeca pokreću sve svoje prirodne potencijale i mogućnosti: igra im daje šansu da pronađu i razviju vezu sa svojim interesima; kroz igru djeca uče kako da donose odluke, rješavaju probleme, vježbaju samokontrolu i prate pravila; djeca uče da se nose sa svojim emocijama, uključujući ljutnju i strah; igra djeci pruža mogućnost da steknu prijatelje i da se slažu međusobno; igra je za djecu izvor najveće sreće i radosti. Kroz igru je moguće transformisati različite obrasce dječijeg ponašanja i podsticati nove modele, što doprinosi daljem razvoju potencijala. Djeca se igraju iz zadovoljstva, ali igra za njih nije samo zabava, već i mogućnost zadovoljavanja osnovnih potreba za stvaranjem, druženjem i za ispoljavanjem potencijala. *Sastanci za igru*, takođe, pružaju priliku za socijalizaciju, odnosno mogućnost da djeca razviju svoje vještine socijalizacije u kućnoj atmosferi ili prostoru posebno namijenjenom za igru (poput igrališta u parku ili igraonice). Djecu sličnog uzrasta možete ostaviti da se igraju i zabavljaju sa minimalnim nadzorom ili vođenjem od strane odrasle osobe (naučiti ih osnovnim društvenim pravilima prije nego što igra počne - uzdržavanje od udaranja, guranja ili ujedanja, kao i značaj dijeljenja i čekanja na svoj red).

ORGANIZOVANE AKTIVNOSTI PLANIRAJTE U PREOSTALO VRIJEME, ODNOSNO, NAKON ŠTO ZADOVOLJITE PRVA DVA ZAHTJEVA

Brojni programi i sadržaji za djecu predškolskog uzrasta imaju značajne prednosti. Npr., mogu im pomoći da se smanji anksioznost kada je u pitanju polazak u školu (pomažu im da nauče, slušaju i prate uputstva, da se slažu sa drugima). Ipak, najvažnije je da se djeca zabavljaju, stiču prijatelje i grade samopouzdanje učeći nove aktivnosti i osjećajući postignuća. Ali, organizovane aktivnosti su korisne ako su umjerene. I pored suprotnih mišljenja stručnjaka koji su za ove aktivnosti ili protiv njih, velika većina stručnjaka se slaže da je više od jedne aktivnosti, pored vrtića, u ovom uzrastu previše.

Pripovjedaonica na obilježavanju *Međunarodnog dana prava djeteta*

Priče

Ljudi svih uzrasta vole priče, imaju urođenu potrebu da ih slušaju i pričaju, ali **djeca su ta koja su posebno fascinirana pričama**. Dok djeci pričamo ili čitamo priče, važno je znati da će ona imati višestruke koristi od toga i da je to najbolji način da im prenesemo bitne poruke. Razlozi zbog kojih bi trebalo razvijati ljubav prema knjizi, naviku čitanja i pričanja priča u što ranijem uzrastu su brojni: dobra knjiga i pravilno odabrana priča podstiču razvoj inteligencije, povezivanje govornog i pisanog jezika, obogaćuju rječnik, razvijaju i produbljuju maštu i kreativnost, pomažu proces učenja, razvijaju dječiju radoznalost, pospješuju vještine slušanja, povećavaju kapacitet memorije, doprinose razvoju kreativnog mišljenja, usvajanju moralnih vrijednosti i humanih poruka... Osim toga, kada djetetu čitamo i pričamo priče, podstičemo i osjećanje uzajamne bliskosti i razvijamo međusobnu komunikaciju.

Ali, kao i sve ljubavi, **i ljubav prema priči i čitanju se razvija** i zato je **uloga roditelja** u ovom smislu najznačajnija upravo u predškolskom uzrastu djeteta. Postoji nekoliko magičnih načina koji nam mogu pomoći da razvijemo tu ljubav. Počnimo od izgleda knjige – mala djeca vole knjige koje im privlače pažnju, preporučuju se tvrde slikovnice čijim otvaranjem strana se formiraju trodimenzionalne slike (3D slikovnice), živopisnih boja, sa jasnim i krupnim slikama. Poželjno je uvesti rituale, kako bi čitanje, odnosno pričanje priča, postalo obavezan dio svakog dana. Prema riječima stručnjaka, najbolje vrijeme za priče su večernji sati kada dijete ima potrebu za mirnijim aktivnostima, opušteno je i raspoloženo da sluša. Ipak, **postoji razlika između čitanja priča i pripovijedanja**. Većina odraslih uglavnom djeci čita priče misleći da je tako bolje. Ali, knjiga je u tom slučaju barijera jer sprečava direktnu komunikaciju i kontakt između pripovjedača i slušaoca. A upravo to je najmoćnije sredstvo koje pripovjedač ima – stalni kontakt očima kojim se stvara veza i zajedništvo, a ujedno mu i omogućava da se koncentriše na samu priču. Dakle, ispričajte priču za *laku noć* iz *srca i glave* koristeći maštu i prateći djetetove reakcije. Uživaćete u momentima dok gledate dijete direktno u oči umjesto u slova na papiru. Vrijeme za priče za laku noć nije namijenjeno knjigama – ne možete stvoriti vezu i komunicirati sa knjigom. Zašto da ovo vrijeme propuštate dok ste prilijepljeni uz stranice knjige? Takođe, ova vještina vam može poslužiti i u drugačijim situacijama: dok putujete, boravite u nekoj od čekaonica ili stojite u redu u prodavnici, ležite na kauču u toku jednog kišnog dana... U svakom slučaju, bilo da pričate ili samo čitate, potrudite se da se uživite u priču i glumite. Vidjećete da će dijete uživati i slušati vas sa najvećom pažnjom. Naravno, umjereno brzo čitanje/pripovijedanje, sa povremenim kratkim pauzama, daje djetetu priliku da se uživi u radnju, zamisli osobe, predjele i događaje iz priče. Slušajući o događovštinama junaka priča i identifikujući se sa njima, djeca ulaze u ulogu junaka iz priče. Izmišljajte ponekad priče jer će dijete biti očarano ako i njega/nju pomenete u priči sa njegovom/njenom omiljenom igračkom ili najboljim drugom. Ispričajte im priču o sebi, jer vi ste glavna figura u njihovom životu tako da su zainteresovani za vas i žele da o vama znaju više. Ne zaboravite da razgovarate o tome što ste djetetu pročitali ili ispričali, neka vam dijete prepriča priču, odgovori kako bi ono reagovalo u određenim situacijama, zašto misli da je lik iz priče postupio ispravno... Budite primjer svom djetetu, neka često vidi knjige u vašim rukama i bude njima okruženo. Posjetite zajedno biblioteku i obilazite knjižare. Možete zajedno birati ili samo razgledati brojne slikovnice i knjige.

Vaspitači/vaspitačice imaju mogućnost da sa djecom, kroz različite i prilagođene aktivnosti, igre, pjesme i priče, dodirnu teme koje se tiču razvoja životnih vrijednosti. Sigurno je da ste primijetili brojne koristi od pričanja i čitanja priča u vašoj vaspitnoj grupi. Ipak, iako je sa djecom važno razgovarati o tome da je neophodno da sarađuju, da moraju da budu dobri drugovi, još je važnije da im pružimo priliku da dožive šta znači saradnja, prevazilaženje konflikta, rješavanje problema, kako da budu snalažljivi, da komuniciraju među sobom. U tom smislu, pričajući djeci priče koje ohrabruju njihovo učešće – interaktivno pripovijedanje predstavlja alat za stimulaciju razvoja vrijednosti i način da djeca steknu potrebne vještine koje su im neo-

phodne za uspješan i kvalitetan život i u sadašnjosti i u budućnosti. Interaktivne priče povećavaju njihovu spremnost da razmjenjuju misli i osjećanja i ohrabruju saradnju među djecom. Podstičući ih na aktivno učešće, posebno kada to uključuje rimovanje, pjesmu, ponavljanje, osim što je lakše zaokupiti njihovu pažnju, olakšava i proces učenja. Uključite djecu kroz postavljanje pitanja (kritičkih i analitičkih) i u toku i nakon pripovijedanja, jer dijete je prirodno radoznalo, a kroz pitanja će se zadovoljiti ova potreba. Ipak, djeca bolje uče ukoliko su priče realne, odnosno povezane sa stvarnim životnim iskustvom i situacijama sa kojima se susreću u svakodnevnom životu. Pričajte djeci priče koje im pružaju mogućnost da imaju koristi od iskustvenog učenja. Priče treba da im pomognu da steknu nova saznanja i vještine i to one priče koje će im pomoći da izgrade bolji model ponašanja i reagovanja u stvarnosti. Ujedno, zajedničke aktivnosti u vidu igrica, plesa, crtanja i pitanja nakon pripovijedanja pomoćiće im da se osjećaju kao dio cijelog procesa. Na taj način se otvaraju i vrata za zdrave teme koje nastavljaju proces učenja kod djece.

Pripovjedaonica na obilježavanju *Međunarodnog dana prava djeteta*

Ideje za pripovijedanje

možemo dobiti na razne načine. Bilo da ste roditelji ili vaspitači, evo nekoliko primjera koji vam mogu poslužiti za inspiraciju kako da ispričate priču:

- ***Crtamo priču*** – Djeca vole kada im crtamo ono što traže od nas. U ovom slučaju, mi pitamo njih šta da crtamo, na primjer sunce, oblak, kišu, pticu... Postavljajući im pitanja, ohrabrujemo ih da stvorimo priču. Ovo je odlična vježba u kojoj dijete uči da bude strpljivo. Sve što nam je potrebno su papir, olovka/bojica i mašta.

- ***Crtamo strip*** – Izazovite dijete da proba novi način da ispriča priču: u vidu stripa. Nakon što dijete prvo ispriča priču, razgovarajte o različitim djelovima priče: početak, sredina, kraj; ko su glavni likovi; šta je bio problem koji je trebalo riješiti; sa kojim se izazovima susreo junak i kako je uspio da riješi problem... Sada slijedi glavni dio. Presavijte papir na 6 ili 8 djelova i neka dijete u svaki dio nacrta glavne elemente priče (pomozite djetetu da odluči šta će nacrtati, razgovarajte o tome kako izgledaju likovi i sl.).

- ***Foto priča*** – Pokažimo djetetu jednu ili više slika na osnovu kojih može da ispriča priču.

- ***Posmatramo oblake*** – Ležati i posmatrati oblake može biti vrlo zabavna aktivnost. *Slike* koje pronalazimo/prepoznajemo u oblacima mogu biti dobra polazna tačka na osnovu kojih kreiramo priču. Ovo je ujedno i odlična aktivnost da se dijete malo odmori nakon burnog dana u prirodi.

- ***Kartice za pričanje*** – Od kartona možete napraviti kartice za pričanje priče na kojima ćete nacrtati, vi ili još bolje vaše dijete, crteže različitih junaka, okruženja, scene problema i njegovog razrješavanja. Pričajte djetetu o tome koji djelovi priče postoje i koja je njihova svrha. Nakon što izabere 4 kartice, dajte mu/joj par minuta da razmisli kako želi da iskoristi ove karte i zatim da ispriča priču. Možete praviti

bilješke onoga što dijete govori. Pošto završi priču, postavljajte mu/joj pitanja koja će pomoći da se priča proširi, a uz to ćete i pokazati da ste pažljivo slušali.

- ***Oslikani kamenčići*** – Slično kao i uz pomoć kartica, ali ovog puta na drugačijoj podlozi, priču, i mi i dijete, možemo ispričati koristeći kamenčiće koje je dijete prethodno oslikalo uz pomoć flomastera (obično akrilnih). Ovog puta, zbog vrste i veličine podloge, kao i radi bolje zabave, na kamenje ovalnih oblika dijete može iscrtavati prethodno dogovorene simbole (npr. to mogu biti simboli koje su koristili Egipćani ili Indijanci – selo, planina, zmija, piramide, ptice).

- ***Pečati od stiropora*** – Reciklirana pakovanja hrane od stiropora mogu vam poslužiti za izradu pečata. Stiropor izrežite na nekoliko pravougaonih komada, dajte djetetu čačkalice, četkice i plastične nožiće da njima utiskuje obrise u stiropor. Kao i sa kamenčićima, zbog karakteristika podloge, i ovdje djetetu možete predložiti da urezuje simbole. Nakon što pločice od stiropora premažete temperom, ili još bolje mastilom, otiskujte ih na papir i stvarajte priču.

- ***Magneti i naljepnice (stikeri)*** – Priču možemo sklopiti i uz pomoć kupovnih magneta ili naljepnica na kojima su razne životinje, ljudi, super heroji, slova, brojevi... Magnete možete i sami napraviti tako što razne slike i ilustracije iz časopisa ili stripa koje vaše dijete voli (a obično su to likovi iz crtanih filmova), izrežete i zalijepite na papir koji ima magnetnu podlogu (možete ga kupiti u svakoj bolje opremljenoj knjižari). Magnete lako možemo upakovati u limenu kutiju i uvijek ih nositi sa sobom (npr. kada se vozimo ili putujemo). Istovremeno, čak i ako imate magnetnu ploču, reciklirana limena kutija može da posluži i kao postolje na koje ćemo ih lijepiti i tako razvijati priču.

- ***Drvene kocke*** – Napravite drvene kocke od lajsne (npr. 3x3cm iseći na 3cm dužine). Osmislite sa djetetom motive za stranice kockica i iscrtavajte ih trajnim markerom. Igra se jednostavno: bacite sve kockice u isto vrijeme, a zatim na osnovu motiva koje dobijete na stranama okrenutim na gore ispričajte priču. Igra se može igrati i tako da bacite jednu kockicu i započnete priču. Zatim dijete baca drugu kockicu i nadoveže se na vašu priču i tako dok ne istrošite sve kocke, čime završavate priču.

- ***Baloni*** – za djecu koja su već u fazi početnog čitanja i pisanja, pričanje priče možete učiniti zanimljivijim ukoliko na naduvanom balonu ispišete razne riječi. Svaka kombinacija riječi dolazi u obzir. Ukoliko vaše dijete ima omiljene igračke ili likove, obavezno upišite i te riječi. Igru započinjete tako što dobacite djetetu balon i ono čita riječ koja mu je najbliža (možete mu pomoći). Pravilo je takvo da dijete treba započeti prvi dio priče koristeći tu riječ. Zatim balon dobaci drugom djetetu ili vama, opet čitate riječ koja vam je najbliža i nastavljate priču. Priču završavate kada svi učesnici daju svoj doprinos.

Kako pripovijedamo priče

Djeca najbolje uče kroz igru. Svaka pročitana priča nosi u sebi više poruka i uči različitim stvarima. Priča otvara bezbroj novih mogućnosti za igru. Iskoristite ih kako bi pomogli djeci da što bolje razumiju poruku priče ili kako bi naučila nešto novo.

Elmer

Dejvid MekKi

Elmer, Miroslav Vujinović, 4,5 godine

Elmer je priča o šarenom slonu, veseljaku i šaljivdžiji koji živi u krdu običnih, sivih slonova i kome je dosadilo da bude drugačiji, pa se zato maskira u sivu boju. Ipak, i pored odlične maske, on i dalje nije obični slon, pa svojim šalama čini da ga slonovi prepoznaju. Na kraju, u znak podrške, njegovi drugari odluče da jednom godišnje prave paradu na kojoj se svi slonovi maskiraju u šareno.

IGRAJMO SE:

1. Igra *Hodamo kao slonovi:* Ovu igru mogu igrati roditelji i djeca ili grupa djece u vrtiću. Sagnite se i ispružite ruku ispred sebe, a drugu provucite između nogu. Ona predstavlja slonovski rep. Sad se uhvatite za ruke, tako što *svaki slon surlom* uhvati za *rep slona* ispred sebe. Pokušajte da polako hodate kao krdo slonova.
2. Maska slona: Na komadu kartona iscrtajte obris slonovske glave. Obojte je i išarajte, pa isijecite rupe za oči. Stavite maske, pustite muziku i napravite svoju paradu.

Zašto Elemer nije želio da bude drugačiji? Da li su svi ljudi isti? Po čemu se razlikuju? Da li je u redu biti drugačiji? Da li bi ostali slonovi voljeli da imaju Elmerove boje?

Priča o Elemeru je odlična i kao osnova za razgovor i igru o bojama i divljim životinjama.

Riba Duga

Markus Fister

Riba Duga je priča o prijateljstvu i dijeljenju. Riba Duga je najljepša riba u okeanu, ali je previše nadmena i zato nema nijednog prijatelja. Mudra hobotnica je savjetuje da podijeli svoje sjajne krljušti s ostalim ribama kako bi bila srećnija. Riba Duga to i učini i otkriva ljepotu dijeljenja i drugarstva.

IGRAJMO SE:

1. Hobotnica: Ova igra se izvodi u grupama od četvoro djece. Djeca stanu u krug okrenuta leđima i uhvate jedno drugo ispod ruke. Sada pokušavaju svi zajedno da se kreću kao jedna džinovska hobotnica, a da ostanu zajedno.
2. Svako dijete dobije po tri parčeta krep selotejpa – *krljušti*, koje zalijepi na sebe. Djeca ih prethodno mogu lijepo obojiti i išarati. Kad vaspitač pljesne rukama, djeca se rastrče i razmijene svoje *krljušti* sa troje druge djece. Igra se može ponavljati više puta, a djeca moraju da paze da ne dobiju natrag svoje *krljušti*.

Da li je Riba Duga bila usamljena? Kako se osjećamo kada dijelimo sa prijateljima? Šta sve možemo da podijelimo sa prijateljima?

Svimi

Lio Lioni

Svimi, Jovan Rakočević, 4,5 godine

Svimi je priča o prijateljstvu. Svimi je mala crna riba koja živi u jatu crvenih riba. Jednoga dana velika riba pojede sve crvene ribe iz njegovog jata. Svimi, tužan, pliva okeanom sve dok najzad ne naiđe na novo jato crvenih riba, koje se plaše da izađu iz pećine da ih velike ribe ne bi pojele. Svimi ih nauči kako da sve plivaju zajedno kao jedna ogromna crvena riba i tako otjeraju velike ribe. U tom jatu riba Svimi je oko ogromne crvene ribe.

IGRAJMO SE:

1. Napravite *morsku* atmosferu tako što ćete u veliku činiju sa vodom dodati malo deterdženta za suđe, malo plave prehrambene boje i jednu slamčicu. Neka djeca duvaju kroz slamčicu i prave plave mjehuriće. Kad naprave dosta mjehurića, preko činije mogu lagano pritisnuti bijeli papir i dobiti otisak mjehurića, koji može poslužiti kao divna pozadina za morski crtež. Neka djeca nacrtaju sve morske životinje koje je Svimi sreo na putu kroz okean i, naravno, Svimija.
2. Zajedno napravite najduži papirni lanac. Neka svako dijete isječe trake od papira, a zatim im zalijepi krajeve, prethodno ih provlačeći jedan kroz drugi. Spojite sve papirne lance u jedan ogromni koji možete koristiti kao, na primjer, novogodišnji ukras.

Kako je Svimi pomogao svojim novim prijateljima? Šta bi se desilo da im Svimi nije pomogao i da ribice nisu radile zajedno da bi otjerale velike ribe?

Priča o Svimiju je divan način da se djeca upoznaju sa morskim životom.

Ferdinand

Munro Lif

Ovo je priča o individualnosti i nenasilju. Dok ostali bikovi vole da naleću rogovima jedan na drugog, frkću i trče naokolo, Ferdinand jedino želi da sjedi ispod svog omiljenog drveta i miriše cvijeće. Ferdinanda greškom dovode u koridu, gdje se nalazi licem u lice sa matadorom. Međutim, Ferdinand odbija da se bori.

IGRAJMO SE:

1. Igra *Korida*: Poznata igra sa izmijenjenim akterima. Jedno dijete je bik, a ostala djeca su toreadori. Bik pokušava da uhvati toreadore i svaki kojeg uhvati takođe postaje bik. Pobjednik je posljednji toreador.
2. Napravite mirisnu leju sa cvijećem: Neka djeca iscrtaju cvjetove na papiru, oboje ih i ukrase po želji. Pomozite im da ih isjeku i probuše rupu u sredini. Kroz rupu provucite slamčicu i zalijepite je sa donje strane za papir. To će biti stabljika. Prsnite po malo parfema na svaki cvijet i uživajte u mirisu.

Šta je to što ti najviše voliš da radiš? Da li je u redu da ponekad želimo da budemo sami? Kako bi se ti osjećao/osjećala da neko hoće da uradiš nešto što ne želiš, kao što Ferdinand nije želio da se bori u koridi?

Kroz priču o Ferdinandu djecu možete upoznati sa Španijom i njenom tradicijom – koridom i borbom sa bikovima.

Mrav dobra srca

Brana Crnčević

Ovo je svojevrsni nastavak priče o Cvrčku i Mravu. Jedan mrav danima tuguje i neće da učestvuje u obavljanju poslova s ostalim mravima iz mravinjaka. Mravi pokušavaju da saznaju šta je sa njim. On im kaže da je tužan jer je njegov otac otjerao gladnog cvrčka. Mravi pronalaze cvrčka i svi nastavljaju da žive zajedno, srećno, mravi rade, a cvrčak im svira.

IGRAJMO SE:

1. Napravite instrumente od recikliranih materijala: Gitaru napravite od kutije za cipele. Na sredini poklopca izrežite veliki krug i rastegnite gumice preko otvora. Sa gornje strane pričvrstite rolnu od ubrusa koja će biti vrat gitare. Kastanjete napravite od komada kartona koji ćete presaviti na pola, a na oba kraja zalijepiti po jedan metalni čep za boce. U prazne konzerve i sličnu ambalažu dodajte po malo raznih sjemenki, zatvorite i eto zvečke. Smišljajte dalje, budite kreativni, pustite mašti na volju.
2. *Mravi po leđima*: Prstima hodajte po leđima djeteta, mravljim koracima, iscrtavajući neki jednostavni oblik ili slovo, a dijete neka pogodi šta je to. Zamijenite mjesta.

Kako se mi osjećamo kad nam je prijatelj tužan? Šta bi se desilo da mrav nije pomogao cvrčku? Da li je sviranje rad? Da li je umjetnost posao?

Naučite djecu o životu mrava, o organizaciji mravlje kolonije.

Tri mala leptira

Priča o diskriminaciji i kako se boriti protiv nje. Tri brata, crveni, žuti i bijeli leptir, pokušavaju da se sklone od kiše, ali svaki cvijet hoće da primi samo leptire koji ima iste boje kao on. Ipak, leptiri uprkos nevremenu, radije ostaju zajedno.

IGRAJMO SE:

1. Iscrtajte oblik leptira na parčetu tanjeg kartona. Neka ga djeca ukrase. Možete im skrenuti pažnju na simetriju šara kod leptira. Sa donje strane, gdje se završavaju oba krila, zalijepite po jednu metalnu paru. Leptir će balansirati ako naslonite leptirovu glavu na vrh prsta.
2. Naučite djecu životni ciklus leptira kroz sljedeću igru. Djeca se na početku sklupčaju u lopticu, predstavljajući jajašce. Kad kažete *gusjenica* djeca počinju, ne koristeći noge i ruke, da puze. Zatim viknite *čaura* i djeca se opet sklupčaju

u loptu. Viknite *leptir* i djeca ustaju i trče po prostoriji mašući krilima. Igru možete učiniti zanimljivijom ako pomiješate redosljed radnji.

Kako bi se osjećao leptir koga cvijet nije htio da primi da su ga braća ostavila na kiši? Da li se ljudi razlikuju po boji kao leptiri? Da li nam se razlikuju boja očiju, kože, kose? Kako bi se osjećali kad nas neko ne bi pustio da nešto uradimo samo zato što nemamo pravu boju očiju?

U knjižari, biblioteci ili na internetu možete pronaći još neke priče koje u sebi nose poruku prijateljstva, poštovanja različitosti, nenasilja, tolerancije.

Preporučujemo da ih pronađete i pročitate zajedno sa djecom. Podstaknuti primjerima za igru sa djecom, koje smo naveli na osnovu šest priča koje smo mi obradili, pokušajte nešto slično da uradite sa svojom djecom. Iskoristite svaku pročitanu knjigu da pokažete i objasnite djeci nešto novo. Pustite ih da pitaju i da budu radoznala.

P R I M J E R I :

Ružno pače, Hans Kristijan Andersen
Tko je Videku napravio košuljicu?, Fran Levstik
Morska zvezda Stela, Particija Anđelković
Jovan sa Planine Galebova, Jens Album

Ukoliko ste, inspirisani nekom od naših ideja, napravili nešto zanimljivo ili igrali se igara koje smo vam predložili, ili možda smislili neku svoju na osnovu priča koje smo vam ispričali, pošaljite nam ih na contact@roditelji.me, a mi ćemo ih objaviti u posebnom kutku našeg sajta i na FB stranici.